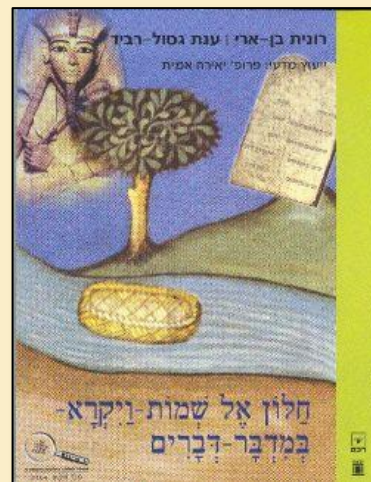
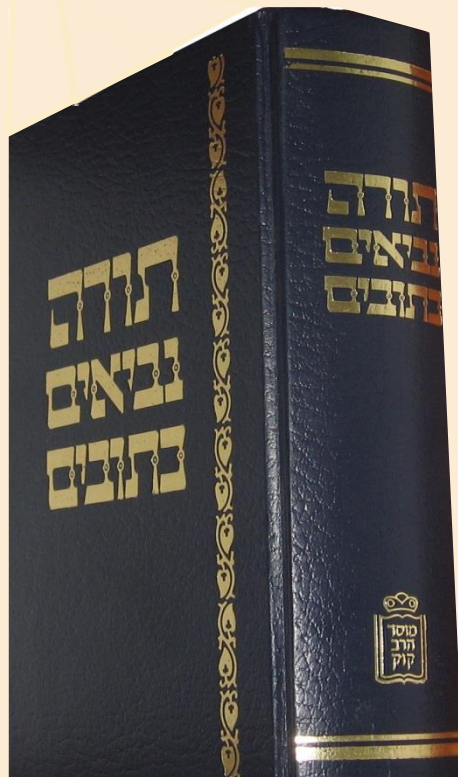

המעבר מהמקראה למקרא

הקניית מיומנויות יסוד בהוראת התנ"ך

מיומנויות בסיס במעבר מהמקראה לספר התנ"ך השלם

- ❖ שליטה בגימטרייה
- ❖ התמצאות במבנה התנ"ך, ספר, פרק, פרשה ועמוד בספר הספרים.
- ❖ הבנת תופעת הקרי וכתוב
- ❖ שליטה והבנה בקריאת קטע מקראי באמצעות טעמים אתנחתא וסוף פסוק.

תרגיל 1: מה בין מקראה לספר תנ"ך?

מטרת התרגיל:

השוואה בין מקראה לבין ספר התנ"ך השלם

- ❖ כדאי להקדים ולומר לתלמידים שהם עוברים השנה ללמוד בספר התנ"ך המלא ולהציגו בפניהם.
- ❖ התלמידים יקבלו דף מצולם ממקראה (אפשר להביא מקראות מהחומש) ודף מצולם מספר יהושע א' (נספח 1).

תרגיל 1: מה בין מקראה לתנ"ך?

יהושע

פרק א

ספר יהושע הוא ראשון ספרי נביאים ראשונים (התנ"ך מתחלק לשלושה קבצים: תורה, נביאים, כתובים; וקובץ נביאים מתחלק לשני קובצי-משנה: נביאים ראשונים ונביאים אחרונים). הספר מתאר את מעשי יהושע בכיבוש הארץ ובהנחלתה לשבטי ישראל.

- א ויהי אחרי מות משה עבד ה' ויאמר ה' אלי יהושע בן נון משרת משה לאמר: משה עבדי מת ועתה קום עבר אתה וכל העם הזה אל הארץ אשר אנכי נתן לכם לבני ישראל: כל מקום אשר תדרך כירגלכם בו לכם נתתי כאשר דברתי אל משה: מהמדבר והלבנון הזה ועד הנחל הגדול נהר פרת כל ארץ החתים ועד הים הגדול מבוא השמש יהיה גבולכם: לא יתיצב איש לפניך כל ימי חיך כאשר הייתי עם משה אהיה עמך לא ארפך ולא אעזובך: חזק ואמץ כי אתה תנחיל את העם הזה את הארץ אשר נשבעתי לאבותם לתת להם: רק חזק ואמץ מאד לשמור לעשות ככל התורה אשר צוך משה עבדי אל תסור ממנו ימין ושמאול למען תשקיל בכל אשר תלך: לא ימוש ספר התורה הזה מפידך והגית בו יומם ולילה למען תשמר לעשות ככל הכתוב בו בירא תצליח את דרכך ואז תשקיל: הלוא צויתוך חזק ואמץ אל תערעץ ואל תחת כי עמך יהוה אלהיך בכל אשר תלך: ויצו יהושע את שטרי העם לאמר: עברו בקרב המחנה וצוו את העם לאמר הכינו לכם צדה כי בעוד שלשת ימים אתם עברים את הירדן הזה לבוא לרשת את הארץ אשר יהוה אלהיכם נתן לכם לרשתה: ולראובני ולגדי ולחצי שבט המנשה אמר יהושע לאמר: זכור את הדבר אשר צוה אתכם משה עבד יהוה לאמר יהוה אלהיכם מניח לכם ונתן לכם את הארץ הזאת: נשיכם טפכם ומקניכם ישבו בארץ אשר נתן לכם משה עבד ה' ואתם תעברו חמשים לפני אחיכם כל גבולי החיל ועזרתם אותם: עד אשר יניח יהוה לאחיכם ככם וירשו גסהמה את הארץ אשר יהוה אלהיכם נתן להם ושבתם לארץ ירשתכם לא ארפך ולא אעזובך.

חזק ואמץ מאד (א 9-1)

בדבר ה' הצטנה יהושע להנהיג את העם במקום משה. שלושה תפקידים הטיל ה' על יהושע: לחזק את בני ישראל את הירדן; להנחיל להם את הארץ; ולשמור לעשות ככל התורה.

- 4-1 הארץ אשר אנכי נתן להם לבני ישראל – היא הארץ המובטחת או הארץ היעודה: מהמדבר בדרום והלבנון הנה בצפון ועד הנחל הגדול – הוא נהר פרת במזרח, כל ארץ החתים – מקום ישיבת החתים – ועד הים הגדול – הוא הים התיכון. מבוא השמש – במקום שקיעת השמש, במערב. ארץ החתים היתה ידועה בימי קדם כמעצמה באסיה הקטנה (מקומה של טורקיה בימינו), אבל הכתוב כאן מתכוון, ככל הנראה, לארץ כנען, שחתים ישבו בה. דאה מפה מס' 2, עמ' 29.
- 5 לא ארפך – כלומר לא אעזובך.

דף פתיחה לספר יהושע מן המאה ה-16. נכתב בפורטוגל ועוטר באיטליה.

תרגיל 1: מה בין מקראה לתנ"ך?

[illegible]

תרגיל 1: מה בין מקראה לתנ"ך?

תבחינים	בקטע מתוך התנ"ך המלא	בקטע מתוך מקראה
גודל האותיות		
צפיפות		
קישוט לאותיות		
איורים (ציורים)		
הגדרות ותיאורים		
פירוט הכתיבה		

בסיומו של התרגיל כדאי לשמוע את ההשוואות ולסכמן
על הלוח במשפטי השוואה (דמיון ושוני).

לדוגמא:

- ❖ במקראה האותיות גדולות לעומת האותיות בספר התנ"ך.
- ❖ בתנ"ך לא נמצאו תמונות אלא רק במקראה.
- ❖ בתנ"ך בדומה למקראה יש חלוקה לפרקים ופסוקים.
- ❖ זו הזדמנות ללמד מילות קישור של השוואה וכן לזמן התנסות במשפטי השוואה מכלילים).

תרגיל 2: דף בתנ"ך

מטרת התרגיל:
היכרות עם מבנה דף בתנ"ך

וַיִּדְשָׁתֶם אוֹתָהּ אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד ה' בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן
מִדֶּרֶךְ הַשָּׁמֶשׁ: וַיַּעֲנוּ אֶת-יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר כָּל אֲשֶׁר-צִוִּיתָנוּ
נַעֲשֶׂה וְאֵל-כָּל-אֲשֶׁר תִּשְׁלַחְנוּ נָלֵךְ: כָּל אֲשֶׁר-שָׁמְעֵנוּ אֶל-
מֹשֶׁה בֶן נֹשָׁמָה אֱלִיָּהוּ רַק יִהְיֶה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ כַּאֲשֶׁר הָיָה
עִם-מֹשֶׁה: כָּל-אִישׁ אֲשֶׁר-יִמְרָה אֶת-פִּיךָ וְלֹא-יִשְׁמָע אֶת-
דְּבָרֶיךָ לְכָל אֲשֶׁר-תִּצְוֶנוּ יוּמָת רַק חֹזֶק וְאִמָּץ:
וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בְּנֵי-נֹזֶן מִן-הַשָּׁטִיטִים שְׁנַיִם אַנְשִׁים מִרְגְּלִים חֲרָשׁ א ב
לֵאמֹר לְכוּ רְאוּ אֶת-הָאָרֶץ וְאֶת-יְרִיחוֹ וַיָּלְכוּ וַיָּבֹאוּ בֵּית אִשָּׁה
זִנָּה וְשִׁמְהָ רָחָב וַיִּשְׁכְּבוּ-שָׁמָּה: וַיֹּאמֶר לְמַלְךְ יְרִיחוֹ לֵאמֹר ב
הִנֵּה אַנְשִׁים בָּאוּ הֵנָּה הַלַּיְלָה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַחֲפֹר אֶת-הָאָרֶץ:
וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ יְרִיחוֹ אֶל-רָחָב לֵאמֹר הוֹצִיָּאִי הָאֲנָשִׁים הַבָּאִים
אֵלֶיךָ אֲשֶׁר-בָּאוּ לְבִיתְךָ כִּי לַחֲפֹר אֶת-כָּל-הָאָרֶץ בָּאוּ: וַתִּקַּח ד
הָאִשָּׁה אֶת-שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וַתַּעֲצֵנּוּ וַתֹּאמֶר כֵּן בָּאוּ אֵלַי
הָאֲנָשִׁים וְלֹא יָדַעְתִּי מֵאִין הֵמָּה: וַיְהִי הַשָּׁעַר לִסְגֹּר בַּחֲשֹׁךְ ה
וְהָאֲנָשִׁים יָצְאוּ לֹא יָדַעְתִּי אָנָּה הֵלְכוּ הָאֲנָשִׁים רִדְפוּ מֵהָר
אֲחֵרֵיהֶם כִּי תִשְׁגִּיגוּם: וְהָיָא הָעֵלְתֶם הִגָּה וַתִּטְמְנֶם בַּפִּשְׁתִּי
הָעֵץ הָעֲרֻכּוֹת לֵה עַל-הִגָּה: וְהָאֲנָשִׁים רִדְפוּ אַחֲרֵיהֶם דֶּרֶךְ ו
הַיַּרְדֵּן עַל הַמַּעְבְּרוֹת וְהַשָּׁעַר סָגְרוּ אַחֲרָי כַּאֲשֶׁר יָצְאוּ
הָרִדְפִים אַחֲרֵיהֶם: וְהֵמָּה טָרִם יִשְׁכְּבוּ וְהָיָא עֲלֵתָה עֲלֵיהֶם ח
עַל-הִגָּה: וַתֹּאמֶר אֶל-הָאֲנָשִׁים יָדַעְתִּי כִּי-נָתַן יְהוָה לָכֶם ט
אֶת-הָאָרֶץ וְכִי-נִפְלָה אִימַתְכֶם עָלֵינוּ וְכִי נִמְגֹּו כָּל-יֹשְׁבֵי
הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם: כִּי שָׁמְעֵנוּ אֶת אֲשֶׁר-הוֹבִישׁ יְהוָה אֶת-מִי
יִסְרוֹף מִפְּנֵיכֶם בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרַיִם וְאֲשֶׁר עָשִׂיתֶם לִשְׁנֵי מַלְכֵי
הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן לְסִיחָן וְלַעֲוֹג אֲשֶׁר הִחְרַמְתֶּם
אוֹתָם: וְנִשְׁמָע וַיִּמָּס לְבָבָנוּ וְלֹא-קִוִּיָּה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ י
מִפְּנֵיכֶם כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל-
הָאָרֶץ מִתַּחַת: וְעַתָּה הִשְׁבַּעְנוּ לִי בַיהוָה כִּי-עָשִׂיתִי עִמָּכֶם ו

חֶסֶד וְעִשְׂיֹתֶם גַּם-אִתָּם עִם-בֵּית אָבִי חֶסֶד וְנִתַּתֶּם לִי אוֹת
אִמָּת: וְהִחִיתֶם אֶת-אָבִי וְאֶת-אִמִּי וְאֶת-אָחִי וְאֶת-אֲחֹתִי
וְאֶת כָּל-אֲשֶׁר לָהֶם וְהִצַּלְתֶּם אֶת-נַפְשֹׁתֵינוּ מִמוּת: וַיֹּאמְרוּ י
לֵה הָאֲנָשִׁים נַפְשֵׁנוּ תַחְתִּיכֶם לְמוֹת אִם לֹא תִגִּידוּ אֶת-
דְּבָרֵנוּ זֶה וְהָיָה בְּתַת-יְהוָה לָנוּ אֶת-הָאָרֶץ וְעִשְׂיֵנוּ עִמָּךְ חֶסֶד
וְאִמָּת: וַתֹּרְדֶם בַּחֲבֵל בְּעַד הַחֲלוֹן כִּי בֵּיתָה בְּקִיר הַחוּמָּה ט
וּבְחוּמָה הָיָא יוֹשֶׁבֶת: וַתֹּאמֶר לָהֶם הִהֲרָה לָכוּ פֶן-יִפְּגְעוּ
בְכֶם הָרִדְפִים וְנִחַפְתֶּם שָׁמָּה שְׁלֹשֶׁת יָמִים עַד שׁוּב הָרִדְפִים י
וְאַחֵר תֵּלְכוּ לְדִרְכְּכֶם: וַיֹּאמְרוּ אֵלֶיהָ הָאֲנָשִׁים נָקִים אֲנַחְנוּ
מִשְׁבַּעְתְּךָ הַזֶּה אֲשֶׁר הִשְׁבַּעְתָּנוּ: הִנֵּה אֲנַחְנוּ בָּאִים בָּאָרֶץ ח
אֶת-תִּקְוַת חוּט הַשֵּׁנִי הַזֶּה תִּקְשְׁרִי בַּחֲלוֹן אֲשֶׁר הוֹרְדְתָנוּ
בּו וְאֶת-אֲבִיךָ וְאֶת-אִמְךָ וְאֶת-אָחִיךָ וְאֶת כָּל-בֵּית אָבִיךָ ט
תֹּאסִפִּי אֵלֶיךָ הַבֵּיתָה: וְהָיָה כָּל אֲשֶׁר-יֵצֵא מִדִּלְתִּי בֵּיתְךָ
הַחוּצָה דָּמוּ בְּרָאשׁוֹ וְאֲנַחְנוּ נָקִים וְכָל אֲשֶׁר יִהְיֶה אִתְּךָ בְּבֵית
כ דָּמוּ בְּרָאשׁוֹ אִם-יָד תִּהְיֶה-בּוֹ: וְאִם-תִּגִּידִי אֶת-דְּבָרֵנוּ זֶה
כֹּא וְהִינֵנוּ נָקִים מִשְׁבַּעְתְּךָ אֲשֶׁר הִשְׁבַּעְתָּנוּ: וַתֹּאמֶר כְּדִבְרֵיכֶם
כִּן-הוּא וַתִּשְׁלַחֶם וַיָּלְכוּ וַתִּקְשְׁרֶם אֶת-תִּקְוַת הַשֵּׁנִי בַּחֲלוֹן: ב
וַיָּלְכוּ וַיָּבֹאוּ הִהֲרָה וַיִּשְׁבוּ שָׁם שְׁלֹשֶׁת יָמִים עַד-שׁוּב הָרִדְפִים
ב וַיִּבְקְשׁוּ הָרִדְפִים בְּכָל-הַדֶּרֶךְ וְלֹא מָצְאוּ: וַיִּשְׁבוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים
וַיִּרְדּוּ מִהָהָר וַיַּעֲבְרוּ וַיָּבֹאוּ אֶל-יְהוֹשֻׁעַ בְּנֵי-נֹזֶן וַיִּסְפְּרוּ
ד לֹא אֶת כָּל-הַמַּצָּאוֹת אוֹתָם: וַיֹּאמְרוּ אֶל-יְהוֹשֻׁעַ כִּי-נָתַן
יְהוָה בְּיָדָנוּ אֶת-כָּל-הָאָרֶץ וְגַם-נִמְגֹּו כָּל-יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ
א מִפְּנֵינוּ: וַיִּשְׁכֶם יְהוֹשֻׁעַ בְּבֹקֶר וַיִּסְעוּ מִהַשָּׁטִיטִים
וַיָּבֹאוּ עַד-הַיַּרְדֵּן הוּא וְכָל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלְנוּ שָׁם טָרִם יַעֲבְדוּ: ב
וְהָיָה מִקְצֵה שְׁלֹשֶׁת יָמִים וַיַּעֲבְדוּ הַשָּׁטִרִים בְּקֶרֶב הַמַּחְנֶה:
וַיִּצְוֶה אֶת-הָעָם לֵאמֹר כִּרְאוּתְכֶם אֶת אֲדֹנָי בְּרִית-יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם וְהִכְהַנְתֶּם הַלְוִיִּם נְשָׂאִים אוֹתוֹ וְאוֹתָם תִּסְעוּ מִמְּקוֹמְכֶם

תופעת קרי וכתוב

בשלח

טו מִיִּם מִמֶּדֶה כִּי מָדִים הֵם עַל־כֵּן קָרָא שְׁמֹה מֶדֶה: וַיִּלְנוּ
טז הָעָם עַל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר מַה־נַּשְׁתָּה: וַיַּעַק אֶל־יְהוָה וַיֹּרְהוּ
יְהוָה עֵץ וַיִּשְׁלַח אֶל־הַפִּיִּם וַיִּמָּתְקוּ הַמַּיִם שֵׁם שֵׁם לוֹ חֶק
טז וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסְהוּ: וַיֹּאמֶר אִם־שָׁמוּעַ תִּשְׁמָע לְקוֹל וַיְהוָה
אֱלֹהֶיךָ וְהַיִּשָּׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה וְהֶאֱזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וְשִׁמְרַתְּ כָל־
חֻקָּיו כָּל־הַמְּחֻלָּה אֲשֶׁר־שָׁמַתִּי בְּמִצְרַיִם לֹא־אֲשִׁים עָלֶיךָ כִּי
טז אֲנִי יְהוָה רַפְּאֵךְ: וַיָּבֹאוּ אֵילָמָה וְשֵׁם שְׁתֵּים
עֶשְׂרֵה עֵינֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים וַיַּחֲנוּ־שָׁם עַל־הַמַּיִם:
טז וַיִּסְעוּ מֵאֵילָם וַיָּבֹאוּ כָל־עַדַּת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־מִדְבַּר־סִין
אֲשֶׁר בֵּין־אֵילָם וּבֵין סִינַי בְּחֹמֶשֶׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי
ז לַעֲתָתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיִּלְנוּ כָל־עַדַּת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל עַל־מֹשֶׁה
וְעַל־אַהֲרֹן בַּמִּדְבָּר: וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִי־יִתֵּן מוֹתָנוּ
כִּי־יְהוָה בָּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁבְתָּנוּ עַל־סִיר הַבָּשָׂר בְּאָכְלֵנוּ
לֶחֶם לִשְׁבַע כִּי־הוֹצֵאתָם אֹתָנוּ אֶל־הַמִּדְבָּר הַזֶּה לְהַמִּית
ז אֹת־כָּל־הַקָּהָל הַזֶּה בָּרָעַב: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יב
מֹשֶׁה הִנְנִי מִמָּטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן־הַשָּׁמַיִם וַיֵּצֵא הָעָם וּלְקָטוּ
ח דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ לִמְעַן אֲנִסְּנוּ הַיֵּלֶךְ בְּתוֹרֹתַי אִם־לֹא: וְהָיָה
בְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהָכִינוּ אֶת אֲשֶׁר־יִבְיֹאוּ וְהָיָה מִשְׁנֶה עַל אֲשֶׁר־
ז וּלְקָטוּ יוֹם וָיוֹם: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
ז עֲרֹב וַיִּדְעֻתֶם כִּי יְהוָה הוֹצִיא אֹתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וּבִקֹּר
ז וּרְאִיתֶם אֶת־כְּבוֹד יְהוָה בְּשָׁמְעוֹ אֶת־תַּלְגֹּתֵיכֶם עַל־יְהוָה
ז וַנַּחֲנוּ מָה כִּי תִלְוּנוּ עָלֵינוּ: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּתַת יְהוָה לָכֶם
ז בָּעֶרֶב בָּשָׂר לֵאכֹל וּלְחֶם בַּבֹּקֶר לִשְׁבַע בְּשָׁמְעַתְּ יְהוָה אֶת־
ז תַּלְגֹּתֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם מְלִינִם עָלָיו וַנַּחֲנוּ מָה לֹא־עָלֵינוּ
ז תַּלְגֹּתֵיכֶם כִּי עַל־יְהוָה: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן אֱמֹר אֶל־
ז כָּל־עַדַּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִרְבוּ לִפְנֵי יְהוָה כִּי שָׁמַע אֶת תַּלְגֹּתֵיכֶם:
ז וְהָיָה כְּדַבֵּר אַהֲרֹן אֶל־כָּל־עַדַּת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיָּפְנוּ אֶל־הַמִּדְבָּר

וַיִּלְנוּ

תִּלְוֵנוּ

תופעת קרי וכתיב

- **קרי וכתיב** הם ההבדלים בין מסורת וצורת הכתיב של ספרי המקרא, התנ"ך, לבין מסורת וצורת הקריאה שלו.
- לעתים השינוי בין הקרי לכתיב הוא רק באם קריאה ולעתים השינוי גדול יותר וכולל הוספת מילה שאינה כתובה או השמטת מילה כתובה. תופעה זו מכונה 'קרי ולא כתיב' ו'כתיב ולא קרי' בהתאמה.
- בכתיבת ספרי התורה שבבית הכנסת הנוסח הוא כפי מסורת הכתיב, ואילו הקריאה היא לפי מסורת הקרי.
- בספרי התנ"ך המודפסים הנוהג הוא שבמילים שיש הבדל בין צורת הכתיב שלהם לצורת הקרי, ה"כתיב" מופיע בגוף הטקסט (לרוב בהשמטת הניקוד), ואילו ה"קרי" מופיע בשוליים או בגופן שונה ובליויי ניקוד.

סוגי קרי וכתוב

קרי וכתוב לשם נקיות הלשון

ישנן מילים מסוימות אשר אין קוראים אותן ככתיבתן מפני שהן נחשבות "גסות" מדי.

דוגמה:

- "ישגלנה" (כתוב) – "ישכבנה" (קרי) (דברים כח, 30)
- "ובעפלים" (כתוב) – "ובטחרים" (קרי) (דברים כח, 27)
- "לאכול את חריהם ולשתות את שניהם" (כתוב) – "לאכול את צואתם ולשתות את מימי רגליהם" (קרי) (מלכים ב', יח, 27)

❖ עם השנים, נשתכח המובן ה"גס" של חלק מן המילים הכתובות, בין השאר עקב העובדה שלא נקראו, אך חילוף הקריאה נשמר.

סוגי קרי וכתוב

קרי וכתוב מחמת קדושה:

תופעה הפוכה לתופעה הקודמת.

מילה שמפאת קדושתה היתרה, נמנעו מלאומרה ככתבה.
תופעה זו קיימת בשם המפורש (יהו"ה) אשר מפאת קדושתו
נקרא לרוב אֲדֹנָי (ולעתים אֱלֹהִים).

עקב תדירות הופעתו וקריאתו הקבועה שלא ככתיבתו, אין
'הערת קרי' על שם ה', וקריאתו השונה מתבטאת רק בניקודו
התואם את קריאת השם הנקרא
(ובהוצאות מסוימות אין הוא מנוקד כלל).

סוגי קרי וכתיב

קרי וכתיב דקדוקי -

לעתים, משקף הקרי דקדוק שונה (לרוב מאוחר יותר)
מאשר הכתיב.

לדוגמה: 'אתי הלכתי' כתיב - 'את הלכתי' קרי (מלכים ב' ד, כג)

סוגי קרי וכתוב

קרי וכתוב ענייני

במקומות מסוימים נראה שהקרי והכתוב מלמדים גם על צורת הבנה שונה של הכתובים. לדוגמה: 'ואת בניכי תחיי בנותר' - 'ואת בניך תחיי בנותר' (מלכים ב' ד, ז); נראה שהכתוב מלמד על הקריאה: 'ואת בניכי תחיי בנותר' תיקון הצורה 'בניכי' ל'בניך' שייך לקטגוריית ה'קרי והכתוב הדקדוקי'.

- ❖ טעות סופר - במקומות לא מועטים, צורת הכתיב אינה מובנת, והקרי הינו תיקון שלה.
- ❖ קיימים מקרים רבים שלא שייכים לקטגוריות הנ"ל, ובהם נראה שהשינוי הוא סגנוני בלבד.

תופעת קרי ולא כתיב

❖ כאשר המילה כתובה אך אין לקרוא אותה בכלל

(שמואל ב, י"ג 33; ירמיה נ"א 4).

❖ כאשר חסרה בטקסט מילה, אך בעלי המסורה חייבו

לקרוא אותה, וציינו זאת בשולי הדף.

(שמואל ב, ט"ז 23; ירמיה ל"א 38)

**"אמר רבי לוי, אמר רבי שמעון בן לקיש:
מה כלה זו מקושטת בכ"ד מיני תכשיטין,
כך תלמיד חכם צריך להיות זריז
בכ"ד ספרים".**

"שמות רבא" ובמדרש "שיר השירים"

תרגיל 3: תנ"ך- מה זה?

מטרת התרגיל:

התלמידים ידעו ממה מורכב ספר התנ"ך והחלוקה שבו.

❖ התלמידים יגלו בעצמם את הספרים בספר

התנ"ך וירחיבו את ידע העולם שלהם על

המונחים: תנ"ך, ספר הספרים ועוד.

תרגיל 3: תנ"ך- מה זה?

תרגיל בזוגות.

התלמידים מתבקשים למצוא את שמות הספרים בתנ"ך על-פי הטבלה הבאה ולסדרם.

❖ כשהתלמידים יודעים את סדר חמשת הספרים הראשונים, הם יכולים לנתב את מציאת שמות הספרים לפי המספור בטבלה והסדר שלהם באופן אינטואיטיבי.

❖ גם אם ישנן אי בהירויות בהתחלה יש לתת לתלמידים להתמודד בעצמם עם מציאת שמות הספרים).

בסוף התנ"ך	באמצע התנ"ך	בהתחלה של התנ"ך
1. תהילים	.1	1. בראשית
.2	.2	.2
.3	3. שמואל א' וב'	.3
.4	.4	.4
5. רות	.5	.5
.6	.6	
.7	7. יחזקאל	
.8	.8	
.9		
.10		
.11		

תרגיל 3: תנ"ך- מה זה?

הצעות למשחקי תרגול:

- המורה מחלקת לתלמידים בכיתה /קבוצה כרטיסי שמות ספרים והתלמידים יעמדו לפי סדר הספרים בכיתה (ראו נספח מספר 4).
- תרגילים קצרים של שמות הספרים בסדר שונה.
- כדאי להתחיל עם ספרים מוכרים ללא חיסור ואחר-כך להמשיך לתירגול של ספרים אחרים עד שמות חסרים כגון: ויקרא, יהושע, דברים, רות. רצוי לתרגל כאשר השמות כתובים ועם תנ"ך פתוח.
- שמות ספרים מבולבלים כגון: סתרא = אסתר.
- אפשרות שהתלמידים יחודו חידות לפני ואחרי ספר. דוגמאות: לפני מי בא ספר יהושע ואחרי מי? מי בא אחרי ספר שמואל ולפני ישעיה?

תרגיל 4: גימטרייה- לשם מה?

מטרת התרגיל:

התלמידים יכירו בגימטרייה כ"שפה" למציאת ערכים של פסוקים.

❖ גִּימָטְרִיָּה -

מיוונית - מתן פרשנות למילה או למחרוזת מילים לפי סכום ערכן המספרי של האותיות. לאחר שהומרו למספרים, ניתן להשוות מילים זו לזו ולמצוא קווי דמיון. יש המייחסים למילים בעלות ערך מספרי זהה משמעות מיסטית, ויש הרואים בכך שעשוע.

❖ ערך גימטרי תמיד יתחיל מהספרה בעלת הערך הגבוה לנמוך כדוגמא: קל"ז (137).

❖ גרש (כאשר מקצרים מילה אחת כמו דק'

❖ גרשיים כאשר מקצרים שתיים או יותר כמו תנ"ך.

כיצד כותבים מראה מקום?

מספר הפרק ייכתב באות ואילו פסוק ייכתב במספר

כך: יהושע א', 13.

זוהי כתיבה הנהוגה היום באקדמיה.

כדאי תחילה לכתוב במפורש ספר, פרק ופסוק ועם

הזמן להרגיל את התלמידים לכתיבה המקוצרת.